

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ημερομηνία: Σάββατο 4 Απριλίου 2026

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Οι διάφορες όψεις του χιούμορ

Τι είναι το χιούμορ; Τι μας κάνει να γελάμε; Ξέρουμε ότι κάθε άνθρωπος έχει διαφορετικό χιούμορ και κάτι που σε έναν μπορεί να φανεί αστείο, μπορεί ν' αφήσει κάποιον άλλο παγερά αδιάφορο. Για κάποιους το καλύτερο είδος χιούμορ βγαίνει από τη σάτιρα της επικαιρότητας ή των στερεοτύπων, από την ανατροπή του αναμενόμενου μέσω της φαντασίας, της υπερβολής και της επανάληψης ή πολλών άλλων.

Πώς η πνευματική στάση των ανθρώπων επηρεάζει την πρόσληψη του αστείου; Οι διανοούμενοι μπορεί να γελάσουν με την αναφορά σοβαρών βιβλίων ιστορίας ή λογοτεχνίας σε καθημερινές και πεζές καταστάσεις. Μια μικρή αλλαγή στο τέλος αυτών των ιστοριών μπορεί να τις κάνει ν' αποκτήσουν «happy end» και να προκαλέσουν το γέλιο. Ή μια καθιερωμένη φράση ή παροιμία που λέγεται λίγο διαφορετικά, αντικαθιστώντας μια λέξη, μπορεί να γίνει λογοπαίγνιο και να διασκεδάσει όποιον θα το ακούσει. Οι λιγότερο διανοούμενοι γελάνε με την διακωμώδηση χαρακτήρων, όταν τονίζεται ένα ελάττωμα στον χαρακτήρα κάποιου ή μια ψυχολογική του αδυναμία, καταλήγοντας καμιά φορά στο κουτσομπολιό που σε μικρές δόσεις ίσως έχει κι αυτό τη χάρη του. Οι καθόλου διανοούμενοι μπορεί να γελάσουν με τις ατυχίες και τα παθήματα των άλλων, με χοντροκομμένα συμβάντα, όπως το να σκοντάψει κάποιος στον δρόμο και να σωριαστεί φαρδύς πλατύς στο πεζοδρόμιο ή κάτι παρόμοιο, που αν το εξετάσει κανείς λογικά δεν έχει τίποτα το αστείο, μάλλον δυσαρέσκεια προκαλεί και αμηχανία.

Είναι ξεκάθαρο πως το χιούμορ δεν αντιμετωπίζεται από όλους με τον ίδιο τρόπο. Συμβαίνει πάντως, κωμικοί που θεωρούνται ότι έχουν ταλέντο και αρέσουν σε μια μεγάλη μερίδα του κοινού, να αφήνουν μια άλλη μερίδα τελείως ασυγκίνητη. Είναι μία και μοναδική η ψυχοσύνθεση καθενός θεατή και έχει να κάνει με τον τρόπο που έχει μεγαλώσει και το τι θεωρεί ψυχαγωγία. Δεν είναι τυχαίο που και η ψυχαγωγία έχει το ίδιο συνθετικό της ψυχής, όπως και η ψυχοσύνθεση. Έχει τύχει σε όλους μας να ξεσπάμε σε γέλιο μέχρι δακρύων με κάτι που έχουμε ακούσει, δει ή

διαβάσει και να βλέπουμε τον διπλανό μας να μας κοιτάζει με απορία και είναι σαν να μας λέει: «Μα τι το αστείο βρίσκεις;» είναι σαν να μας λέει.

Εδώ πρέπει να πούμε ότι υπάρχουν άνθρωποι που σε κάθε περίπτωση της ζωής είναι ικανοί ν' ανακαλύψουν την αστεία πλευρά, να διακωμωδήσουν αυτή την περίπτωση, να την δουν πιο ευχάριστη και κωμική, ενώ άλλοι παίρνουν τα πάντα πιο πολύ στα σοβαρά. Άλλες φορές είναι θέμα στιγμής ή συγκυρίας. Μπορεί κάποιος να έχει πολλές στενοχώριες και να βρίσκει διέξοδο στο γέλιο, ακόμα κι αν η ποιότητα του αστείου που έχει ειπωθεί δεν είναι σπουδαία. Αν, λοιπόν, το άγχος και η στενοχώρια είναι απειλή για την υγεία μας, το γέλιο είναι ένα φάρμακο που μας χαρίζει χρόνια.

Λητώ Σεϊζάνη, Ελεύθερος χρόνος 05/11/2025
(Διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Το ίδιο χαμόγελο

Χτυπήστε με,
ματώστε με,
πατήστε με,
όμως το χαμόγελό μου δεν θα πεθάνει.
Θαυμάστε με,
χειροκροτήστε με,
δοξάστε με,
το χαμόγελό μου θα είναι το ίδιο.
Ζηλέψτε με,
μισήστε με,
πολεμήστε με,
το χαμόγελό μου θα σας απαντήσει.
Αγκαλιάστε με,
φιλήστε με,
αγαπήστε με,
το ίδιο χαμόγελο θα 'χω να σας δώσω.
Όταν θα 'χω πεθάνει,
θα σας κληρονομήσω αυτό το ίδιο χαμόγελο
που δε θα 'χει πεθάνει.

Κ.Ι.Τσαούσης,
Ταξίδι στην ποίηση, εκδ. Ναυτίλος

Παρατηρήσεις

ΘΕΜΑ Α

1^ο υποερώτημα

Να αποδώσετε περιληπτικά σε 60-70 λέξεις τους κύριους λόγους, για τους οποίους οι άνθρωποι γελάνε στις περιστάσεις της ζωής τους, σύμφωνα με τη συντάκτρια του **Κειμένου 1**.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα

Αφού μελετήσετε προσεκτικά το **Κείμενο 1**, να επιλέξετε τη σωστή απάντηση για καθεμία από τις παρακάτω ερωτήσεις κατανόησης.

1. Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο, η επιτυχία του χιούμορ συχνά βασίζεται:

- A) Στην αποκλειστική εστίαση στη σάτιρα της πολιτικής επικαιρότητας.
- B) Στην ικανότητα του πομπού να προκαλεί το γέλιο καθολικά σε όλους τους αποδέκτες.
- Γ) Στην ανατροπή της λογικής προσδοκίας μέσω δημιουργικών ή υπερβολικών σχημάτων.
- Δ) Στην πλήρη αποφυγή των κλισέ και των καθιερωμένων κοινωνικών στερεοτύπων.

2. Πώς διαφοροποιείται η πρόσληψη του αστείου ανάλογα με το πνευματικό επίπεδο, σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο;

- A) Οι διανοούμενοι διασκεδάζουν κατά κύριο λόγο με την υποτίμηση των χαρακτήρων των συνανθρώπων τους.
- B) Τα άτομα με χαμηλότερο πνευματικό υπόβαθρο έλκονται από καταστάσεις που στερούνται λογικού κωμικού πυρήνα.
- Γ) Η δημιουργική παραποίηση παροιμιών αποτελεί αποκλειστικό προνόμιο όσων έχουν περιορισμένη πνευματική καλλιέργεια.
- Δ) Το κουτσομπολιό θεωρείται η υψηλότερη μορφή χιούμορ για τους απολύτως ακαλλιέργητους.

3. Η ετυμολογική συγγένεια των λέξεων «ψυχοσύνθεση» και «ψυχαγωγία» στην τρίτη παράγραφο χρησιμοποιείται από τη συντάκτρια για να δείξει ότι:
- A) Ο τρόπος που αντιλαμβανόμαστε το αστείο είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τον εσωτερικό μας κόσμο και τα βιώματά μας.
 - B) Η διασκέδαση είναι μια επιφανειακή διαδικασία που τελικά δεν αγγίζει τον εσωτερικό μας κόσμο.
 - Γ) Η ψυχολογία του κοινού μπορεί πολύ εύκολα να χειραγωγηθεί από ταλαντούχους κωμικούς.
 - Δ) Κάθε μορφή τέχνης στοχεύει αποκλειστικά στην καλλιέργεια της ανθρώπινης ψυχής.
4. Στην τελευταία παράγραφο, τι συμπεραίνουμε για τον ρόλο του γέλιου σε περιόδους έντονης θλίψης;
- A) Το άτομο γίνεται πολύ πιο αυστηρό ως προς την ποιότητα του χιούμορ που δέχεται να ακούσει.
 - B) Λειτουργεί ως μηχανισμός εκτόνωσης, καθιστώντας τον δέκτη λιγότερο απαιτητικό απέναντι στην «ποιότητα» του αστείου.
 - Γ) Επιτείνει την κατάσταση άγχους, καθώς προσφέρει μια ψευδαίσθηση και δεν λύνει τα πραγματικά προβλήματα του ατόμου.
 - Δ) Βοηθά τους ανθρώπους να αντιμετωπίζουν με μεγαλύτερη σοβαρότητα και αυστηρότητα τις δύσκολες περιστάσεις της ζωής τους.
5. Ποιος είναι ο κύριος στόχος της συντάκτριας μέσα από αυτό το κείμενο;
- A) Να ασκήσει αυστηρή κριτική σε όσους διαθέτουν «χοντροκομμένο» και επιφανειακό χιούμορ.
 - B) Να κατηγοριοποιήσει απόλυτα τους ανθρώπους με βάση την ευφυΐα τους και τις προτιμήσεις τους στην κωμωδία.
 - Γ) Να αποδείξει με επιστημονικά δεδομένα ότι το γέλιο αποτελεί τη μοναδική θεραπεία για τις ψυχολογικές παθήσεις.
 - Δ) Να αναδείξει την υποκειμενικότητα του χιούμορ και τους ποικίλους παράγοντες που διαμορφώνουν την αντίληψή του.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα

«Μπορεί κάποιος να έχει στενοχώριες και να βρίσκει διέξοδο στο γέλιο, ακόμα κι αν η ποιότητα του αστείου που έχει ειπωθεί δεν είναι σπουδαία».

α. Να εντοπίσετε και να σχολιάσετε τις εγκλίσεις που χρησιμοποιούνται στο απόσπασμα, σχετικά με την πρόθεση της συντάκτριας. (Μονάδες 4)

β. Να το μετατρέψετε, ώστε να δηλώνει αυξημένη βεβαιότητα στην υπογραμμισμένη πρόταση. (Μονάδες 3)

Μονάδες 7**4^ο υποερώτημα**

Ποιος είναι ο κύριος τρόπος ανάπτυξης σας 2^{ης} παραγράφου του **Κειμένου 1** «*Πώς η πνευματική στάθμη ... προκαλεί και αμηχανία*» και ποιον σκοπό εξυπηρετεί η χρήση του; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 8**ΘΕΜΑ Β**

Στο πλαίσιο της συμμετοχής σας σε μια ημερίδα που διοργανώνει ο Δήμος σας με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ψυχικής Υγείας, παίρνετε τον λόγο και εκφωνείτε μια ομιλία για να αναδείξετε την αξία του γέλιου. Ειδικότερα, (α) να εξηγήσετε τους παράγοντες που περιορίζουν το γέλιο και το χιούμορ στην καθημερινότητα του σύγχρονου ανθρώπου και (β) να παρουσιάσετε τεκμηριωμένα την πολύπλευρη σημασία του γέλιου στη ζωή του. (350-400 λέξεις).

Μονάδες 30**ΘΕΜΑ Γ**

Γ1. Το ποίημα ανήκει στην νεωτερική (μοντέρνα) ποίηση, χαρακτηριστικά της οποίας είναι: τα σχήματα λόγου, ο διασκελισμός και το καθημερινό λεξιλόγιο. Για καθένα από τα παραπάνω χαρακτηριστικά να βρείτε ένα σημείο του κειμένου που εντοπίζεται αυτό και να σχολιάσετε το ρόλο του. (Μονάδες 10)

Γ2. Ποιο είναι το κυρίαρχο ρηματικό πρόσωπο στο ποίημα και για ποιο λόγο το ποιητικό υποκείμενο εκφράζεται με αυτό; (Μονάδες 10)

Μονάδες 20**ΘΕΜΑ Δ**

Πως αντιμετωπίζει το ποιητικό υποκείμενο τις δυσκολίες που εμφανίζονται στη ζωή του και πως αντιδρά σ' αυτές τις προκλήσεις; Ποια θα ήταν η δική σας στάση σε παρόμοιες περιστάσεις; Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

Μονάδες 15